

*Als je bij mij een woordelijke vertaling mist
Heb ik een zinnige gekozen*

STUDIEBOEKEN

Het Nieuwe Testament

Gewoon vertaald

Jonatan Beeftink

2023

INHOUD

	Vooraf	6
	Chronologisch overzicht	7
	Een Nieuw Testament	12
	Kaarten	18
EVANGELIE	De Evangelien <i>ineengevlochten</i>	20
APOSTELEN	1 Tessalonikers	164
	2 Tessalonikers	168
	1 Korinters	170
	2 Korinters	176
	Romeinen	180
	Galaters	194
	Efesers	200
	1 Johannes	208
	Filemon	216
	Filippiërs	218
	Handelingen	226
	Hebreeërs	262
	2 Johannes	276
	1 Petrus	278
	Titus	286
	Jakobus	292
	3 Johannes	298
	1 Timoteos	300
	Kolossers	308
	2 Petrus	314
	2 Timoteos	320
	Judas	326
	Openbaring	330

VOORAF

Als ik vanuit Hebreeuws of Grieks vertaal ontkom ik niet aan de gedachte: Goed vertaald wat er staat, slecht gevangen wat het bedoelt. Ligt het aan mij of is het een vertalerskwaal? Want ook als ik de Bijbel krijg voorgelezen kan ik met moeite volgen wat er wordt gezegd. Gelukkig weet ik wat de tekst bedoelt. Maar wat als je dat niet weet? Het moet toch mogelijk zijn zonder lang te studeren in nieuwtestamentische taal, tijd en theologie te weten wat de betekenis is van wat je leest? Daarom ben ik eindelijk maar tot het inzicht gekomen liever globaal te vertalen wat een apostel precies bedoelt dan precies te vertalen wat een apostel globaal bedoelt.

Terwijl de Bijbel toch hecht en betekenis ontleent aan historische verankering, hebben we verzuimd de Bijbelboeken in hun historisch chronologische volgorde te plaatsen. Een gemiste kans. En dan is er nog hun historische context. Historiciteit is narekenbaar. En als de Werkelijkheid te vertrouwen is, dan wrijft dat af op de Waarheid. Een kostbaar iets dat ik maar niet laat liggen. In het chronologisch overzicht geef ik met vette letters aan wanneer de boeken en brieven van het Nieuwe Testament geschreven zijn. En namen.. zo af en toe het verlatiniseerde voorbij terug naar toen. En dan ook maar het vernederlandste. Jezus, Jozef en Jeruzalem met een z? Die mag je hier en daar ook wat oorspronkelijker proeven.

Ooit gehoord van Zakchaiaans open terrein? Ons leven is er vol van. Jesus doet niet anders dan het blootleggen. Oogopenend, ontmaskerend, ontwapened, inspirerend. Als Jesus echt aan het woord komt, dan blijkt Hij het niet alleen tegen de Farizeeërs van toen te hebben. Hij heeft het even hard tegen de Farizeeërs van nu. Niemand minder dan wij.

CHRONOLOGISCH OVERZICHT

5 vC	Volkstelling <i>'Als onder Quirinius, maar dan eerder' (Lk 2.2)</i> Jesus' geboorte, Vlucht naar Egypte
4 vC	Herodes sterft, Archelaos erft Judea Josef terug naar Nazaret
4 nC	Augustus maakt Tiberius erfgenaam
5 nC	Generaal Tiberius verovert Nederland
6 nC	Archelaos afgezet, Judea onder Syrië Volkstelling Quirinius, Zeloten opstand
8 nC	Twaalfjarige Jesus in de tempel
9 nC	Varus' Germaniëlegioenen afgeslacht
11 nC	Rijksnoordgrens wordt Rijn en Donau
12 nC	Tiberius mederegent over het oosten
13 nC	Strabo's Wereldgeografie uitgegeven
14 nC	Tiberius keizer, Augustus god verklaard
15 nC	Jesus timmerman (<i>Mc 6.1-6</i>)
17 nC	Antipas (Galilea/Perea) bouwt Tiberias
18 nC	Germanicus vrede Germanië en Partië
19 nC	Generaal Germanicus sterft jong
23 nC	Tiberius verliest zoon en trekt zich terug
26 nC	Pontius Pilatus prefect over Judea
27 nC	Johannes de Doper, Jesus' doop
28 nC	Begin Jesus' Hemelrijkprediking
29 nC	Jesus' Hemelmajesteit, Moses en Elia
30 nC	Briefwissel Abgar van Edessa en Jesus Jesus' sterven, opstaan en Hemelvaart Stefanos martelaar Saul twaalfde apostel Simon de magiër (gnostisch) christen Saul drie jaar in Arabië

- 33 nC Saul in Jerusalem, vlucht naar Tarsos
34 nC Cornelius, Blik op de niet-Joden
36 nC Pilatus slacht Samaritanen af en moet gaan
37 nC Germanicus' zoon Caligula keizer,
maakt vriend Herodes Agrippa koning Golan
38 nC Alexandrië rellen om Joodse privileges
Joodse filosoof Filo pleit voor de Joden
39 nC Agrippa krijgt Antipas' gebieden
40 nC Caligula wil zijn beeld in alle tempels
Agrippa voorkomt dat voor Jerusalem
41 nC Caligula vermoord, Claudius keizer
43 nC Evangelie bereikt niet-Joods Antiochië
Gelovigen daar christenen genoemd
Barnabas haalt Paulus naar Antiochië
44 nC Barnabas en Saul naar Jerusalem
Agrippa vermoordt de apostel Jakobus
Petrus ontsnapt, Agrippa sterft
45 nC Hongersnood in Judea
Matteüs
46 nC Petrus bezoekt Antiochië
Barnabas en Paulus' eerste zendingsreis
47 nC Simon de magiër sticht kerk in Rome
48 nC Judaïsme in Antiochië, Protest Paulus
Judaïsmevergadering Jerusalem
Wetreductie voor niet-Joodse Christenen
49 nC Petrus en Marcus naar Rome
Ontmaskering Simon de magiër
Crestusrellen in Rome, Joden uitgezet
Paulus' tweede zendingsreis (Europa)
Marcus: Petrus' prediking
50 nC Marcus sticht Kerk in Alexandrië
51 nC *1 en 2 Tessaloniërs*: over eindtijddwaling
52 nC Zending bloeit, Tomas naar India

- Lukas:** juridisch steekhoudend document
 Filo bewondert Alexandrië's Kerk
- 53 nC Paulus' derde zendingsreis
- 54 nC Nero keizer
- 55 nC **1 en 2 Korinters:** tegen allerlei excessen
 Lukas' Evangelie geprezen (2Ko 8.18)
- 56 nC **Romeinen:** Paulus' theologie
 Armeense oorlog bij Abgars Osroëne
 Paulus in Jerusalem van Joden gered
 Paulus bij Felix vast in Caesarea
- 58 nC Festus wil Paulus aan Joden overdoen
 Paulus doet beroep op Caesar
 Reis naar Rome met schipbreuk
 Paulus laat Titus als zendeling op Kreta
- 59 nC **Galaters:** Wet houdend Genade verliezen
Efesers: Joden en niet-Joden Eén in Jesus
- 60 nC Johannes naar Paulus' zendingsgebied
1 Johannes: tegen Judaïsme en Gnostiek
- 61 nC Paulus vrij, **Filippiërs, Filemon**
Hebreeërs en **1 Petrus:** uitwisselproject
Handelingen, 2 Johannes, Titus
Jakobus: Jesus + Goede Werken = Wet
- 62 nC Jakobus vermoord in Jerusalem
 Andreas vermoord in Achaje
 De apostelen naar Jerusalem
 Simon van Klopas herder van Jerusalem
 Petrus naar Asië, Paulus naar Kolosse
3 Johannes, 1 Timoteos
- 63 nC Paulus' zendingsreis naar Spanje
- 64 nC Rome brandt, Petrus naar Rome
 Paulus naar Asië, Gevangen naar Rome
Kolossers
 Christenen vervolgd voor brandstichting

2 Petrus, 2 Timoteos

- Petrus en Paulus vermoord
- 65 nC ***Judas***: herdenking van de apostelen
Johannes: meer van Jesus' leer
- 66 nC Joodse oorlog, Nero stuurt 60.000 man
Jerusalems Kerk vlucht naar Pella
- 67 nC Generaal Vespasianus veroverd Galilea
Joods generaal Josepos gevangen
- 68 nC Nero sterft, Trajanus verwoest Qumran
- 69 nC Vespasianus keizer
Batavenopstand in Nederland
- 70 nC Titus veroverd Jerusalem
- 72 nC Tomas in India vermoord
- 73 nC Massada valt als laatste Joodse bolwerk
- 75 nC Rome maakt tempel voor Jerusalemschatten
Josepos mag Nehemia's Bijbel lezen
- 76 nC Filosoof Barserapion getuigt van Jesus
- 77 nC Plinius' Wereld Encyclopedie komt uit
- 79 nC Titus volgt zijn vader op als keizer
Uitbarsting Vesuvius
Admiraal Plinius sterft bij de evacuatie
- 80 nC Voltooing Flavius Theater (Colosseum)
- 81 nC Domitianus volgt zijn broer op als keizer
Titusboog met Titus' Judeatriomftocht
- 83 nC Christenverberger Graecina sterft
- 88 nC Apostelleerling Clemens herder Rome
- 93 nC Christenvervolging onder Domitianus
- 94 nC Josepos schrijft Joodse Oudheden,
noemt de Johannes de Doper, Jesus en Jakobus
- 95 nC Johannes balling op Patmos, ***Openbaring***
De Bijbel is af (*1Tm 5.18, 2Pt 3.15-16*)
- 96 nC Nerva keizer, Onesimos herder in Efese
- 97 nC ***Clemensbrief***: gebruikt veel uit Nieuwe Testament

98 nC	Trajanus keizer, Romeinse Rijk grootste omvang Wie Keizerscultus weigert wordt vervolgd
99 nC	Clemens' marteldood
100 nC	Johannes sterft <i>Didache</i> (katechismus voor de dopeling)
107 nC	<i>Ignatiusbrieven</i> (Apostelleerling)
108 nC	Ignatius' marteldood Polykarpos verzamelt Ignatius' werk
109 nC	<i>Polykarposbrief</i> (Apostelleerling)
110 nC	<i>Papias' Evangelieuitleg</i> (Apostelleerling)
125 nC	<i>Apologieën van Aristides en Quadratus</i>
130 nC	<i>Brief aan Diognetos</i> (Apostelleerling) <i>Brief van Barnabas</i> (Apostelleerling) <i>Justinus' Dialoog</i> (Apologeet)

EEN NIEUW TESTAMENT

De Bijbel heet in Jesus' tijd ook wel de *Wet, Profeten en Geschriften* (cq Psalmen). In de vroege kerk wordt dat Evangelie, Apostelen en Profeten. Wijs. Nieuwe wijn in nieuwe zakken. Met een duidelijk *rangordelijk* accent: lees de Profeten altijd vanuit de Apostelen en de Apostelen altijd vanuit het Evangelie. Ik beperk me in dit boek tot de eerste twee delen. Het Evangelie en de Apostelen. Voor een beter contextueel inzicht heb ik de vier Evangeliën ineengevlochten. De tekst komt daarom met nieuwe nummering. De Apostelen heb ik om dezelfde reden chronologisch ingedeeld, simpelweg omdat teveel je ontgaat als je het Nieuwe Testament leest in de volgorde waarin hij nu staat.

Begin jaren 40 van de eerste eeuw bereikt het Evangelie Syriës hoofdstad Antiochië, en daarmee de niet-Joden. Apostelen gevraagd! Mattüs wil wel, maar de Judeese christenen laten de mees-terverteller niet gaan voor hij het Evangelie in geschreven vorm achter kan laten. Rond 45 nC is zijn werk af en zal ook Paulus die naar Antiochië gehaald wordt in zijn vroege brieven uit Matteüs citeren.

Paulus trekt eropuit en neemt Marcus mee. Als die afhaakt wil Paulus die weet dat Rome gaat komen hem er niet meer bij. Maar Marcus zal Rome veel eerder zien dan hij. Dat zit zo. Als de syncretisch bekeerde Simon de tovenaars met zijn gnostisch christelijke leer onder de ooggetuigen geen voet aan de grond krijgt, vertrekt hij naar Rome en sticht hij er zijn kerk. Petrus moet erachteraan en pikt onderweg de Latijn sprekende Marcus op om voor hem te tolken. Simon de tovenaars wordt ontmaskerd, de Christelijke Kerk van Rome gesticht en Marcus door de gelovigen benaderd om Petrus' prediking op te schrijven. Voor Petrus hoeft dat niet: Matteüs' Evangelie is er al. Maar voor hij het weet is Marcus' Evangelie een feit. Het is dan 49 nC. Ireneüs zegt een eeuw later

dat Marcus zijn Evangelie schrijft wanneer Petrus en Paulus na in Rome gepreikt te hebben eropuitgaan. Letterlijk gebeurt dat in 62 nC, als Paulus vrijkomt. Dat botst alleen met de melding in Eusebius' Kerkgeschiedenis dat Filo vol lof was over de kerk van Alexandrië. Die kerk is door Marcus gesticht ná zijn Rome avontuur, en Filo stierf al in 52 nC. Bovendien is Marcus' Evangelie letterlijk de weergave van Petrus' prediking. De pasgelovigen van Rome zullen geen dertien jaar gewacht hebben Marcus te vragen die op papier te zetten. 49 nC is dus aannemelijker. Ireneüs geeft ook niet meer dan een korte samenvatting van het ontstaan van de Evangelien.

Paulus' zending brengt hem inmiddels in Griekenland. Eén van zijn volgers, dokter Lukas, ziet als academicus het nut in van een juridisch steekhoudend ooggetuigenverslag. Lukas vertrekt daarom naar Judea om er de ooggetuigen te interviewen. In de Handelingen die hij later zal schrijven herken je deze periode aan het ontbreken van de wij-uitspraken in Paulus' avonturen. In Judea verwerkt Lukas het ooggetuigenverslag met de al bestaande Evangelien tot een naar de maatstaven van die tijd wetenschappelijk document. Het is dan 52 nC.

Onder Nero's regime sterven grote apostelen. De roep klinkt om voor het te laat is Johannes in Efese als laatste grote zijn Evangelie te laten schrijven. Johannes vindt de drie bestaande goed genoeg. Maar over de beginperiode wil hij nog best wat schrijven. En er mag ook wel wat meer in van Jesus' prediking - wat hem de titel theoloog zal opleveren. 65 nC, een jaar na de dood van Petrus en Paulus, is het Evangelie op zijn naam een feit. Niet later, want de verwoesting van de tempel in 70 nC en de aanloop die in 66 nC begint zou hij zeker genoemd hebben.

Jaartallen om in je geheugen te griffen. In de geschiedenis zijn namelijk talloze pogingen gedaan om het Evangelie te ondermijnen. Eén ervan is tegen de historische data in de Evangelien laat te dateren. Als ze namelijk niet van de apostelen zijn maar van

de Kerk, dan staan ze vals op naam van apostelen en kun je alles van het Evangelie met een korreltje zout nemen. Eén methode was het wetenschappelijk verwerpen van het geloof in wonderen. In Matteüs en Lukas profeteert Jesus Jerusalems ondergang van 70 nC. Wonderen bestaan niet, dus de Evangeliën zijn van na 70 nC. Johannes wordt nog veel later. Marcus mag de eerste zijn. Die is tenslotte het kortst, en dat past de evolutietheorie. Theologen weten vervolgens niet hoe hard ze achter de gangbare wetenschap aan moeten rennen om mee te tellen, zodat je vandaag alle foute data als normaal van de kansels hoort schallen, die in feite het Evangelie als één grote leugen prediken. Hier volgen ze dus nog een keer. Matteüs Evangelie: 45 nC. Marcus Evangelie: 49 nC. Lukas Evangelie: 52 nC. Johannes Evangelie: 65 nC.

Geen boek uit de oudheid is zo goed gedocumenteerd als het Nieuwe Testament. Van de kritische Romein Tacitus tot de afvallige Joodse generaal en historicus Josepos tot de gevangen filosoof Mara bar Serapion en vele anderen krijg je over Christus en de Christenen te horen van het begin van de Kerk. Dan zijn er natuurlijk de Apostelen zelf die het Nieuwe Testament op de Openbaring na al in de eerste decennia van de Kerk schrijven. Zij worden opgevolgd door de Apostelleerlingen die in hun brieven laten zien dat ze rond 100 nC niet alleen ons hele Nieuwe Testament kennen, maar dat ook mét het Oude Testament als gezagvolle Bijbel erkennen. Daarna volgen de Apologeten (Geloofverdedigers) en Theologen van de tweede eeuw die hetzelfde laten zien. Als de vervolging eindelijk stopt en Eusebius rond 325 nC de opdracht krijgt voor de eerste Christelijke keizer de Kerkgeschiedenis samen te vatten, schrijft hij dat de kanon, de lijst van gezaghebbende boeken waaruit het Nieuwe Testament bestaat, bij de ouden die ik net noem inderdaad niet uit meer boeken en brieven bestaat dan die wij vandaag als Nieuwe Testament kennen. Wel minder. Zo ziet Eusebius de Openbaring persoonlijk liefst niet als kanoniek. En bij de kleine briefjes onder de Algemene Brieven in het Nieu-

we Testament heeft hij ook zijn twijfels. Dat is niet verwonderlijk. Aan de ene kant kijkt hij alleen naar het noemen of citeren van brieven door vroege herders en theologen. Algemeen gebruik in de vroege kerken staat namelijk buiten kijf. Maar waar het dwaalleraars lukte om voet aan de grond te krijgen werd in kerken wel méér voorgelezen. Werken als de Openbaring en 2 Petrus waren bij dwaalleraars nou eenmaal in trek. Zij hadden de gewoonte hun werk op naam van een apostel de Kerk in te brengen.

De tweede en derde eeuwse dwaalleraars noemden hun werk wel apokrief, 'verborgen'. Ze moesten namelijk verklaren waarom een apostel eerst het gebruikelijke zou schrijven, om later met nieuwe geheimgehouden openbaring te komen. Dat maakte hun werk makkelijk te onderscheiden van het apostolische. Ze moesten ook noodgedwongen van de bestaande apostolische geschriften gebruikmaken. Daarmee getuigen ook de dwaalleraars onbedoeld van de ouderdom, historiciteit en oorspronkelijkheid van ons Nieuwe Testament. Ook als ze Jesus' uitspraken in verzonnen Evangeliën richting hun eigen -veelal gnostische- leer aanpassen. De gnostiek was een beweging die de tanende klassieke godsdienst wilde verinnerlijken. Ieder mens zou zelf god kunnen worden. In het Hindoeïsme leidde dat tot Boeddhisme. In Jesus zag de gnostiek -in de persoon van Simon de tovenaars- het ultieme voorbeeld van een godgeworden mens. Dat was wel tegengesteld aan de apostolische boodschap van de mensgeworden God. In de eerste eeuw trapt dan ook niemand in een gnostische Jesus: er zijn nog veel teveel ooggetuigen. Gnostici zijn dan nog zo met zichzelf bezig dat ze Jesus' woorden niet eens kennen, zoals Paulus tegen Timoteos zegt. Maar dat nemen ze ter harte, en in de tweede en derde eeuw hebben ze een heel pseudepigrafisch -dat wil zeggen op valse naam gezet- schaduw Nieuwe Testament samengesteld. Met dus als gevolg lichte schade aan de kanon van het echte Nieuwe Testament.

Overvrome literatuur uit de Kerk zelf deed de kanon ook geen

goed. Zo ziet één van de duizenden manuscripten die we van het Nieuwe Testament hebben de Brief van Barnabas en de Herder van Hermas, beide uit de tweede eeuw, als onderdeel van het Nieuwe Testament.

Die manuscripten en fragmenten van het Nieuwe Testament zelf tenslotte zijn ook sterke getuigen voor de echtheid van wat we voor ons hebben. Natuurlijk, originelen slijten, maar het kopieerwerk van de tweede eeuw tot de Middeleeuwen is over het algemeen zorgvuldig gebeurd. Dat neemt niet weg dat er globaal twee 'scholen' onderscheiden kunnen worden met elk een eigen visie op respectvol met de originele tekst omgaan. De Byzantijnse tekst doet dat door vooral niets aan de oorspronkelijke tekst te veranderen. De Alexandrijnse in het danmalig tekstkritisch centrum van de wereld door de tekst respectvol te verbeteren. Taalfoutjes, verouderde woorden en zinsneden, mogelijk mis te verstande uitdrukkingen. Een enkel manuscript behandelt de tekst zoals een prediker dat doet, citerend, uit de losse hand. Verfrissend, zal ik maar zeggen. Natuurlijk: met overschrijven sluipen ook foutjes in. Die kun je onder een vergrootglas leggen. Je kunt je ook richten op het grote plaatje en je verwonderen over de betrouwbaarheid van de Nieuwtestamentische Tekst. Velen hebben die willen ondermijnen, maar zijn steeds fout bewezen door wie zelf durfden denken. Zoveel vereerde boeken uit de oudheid zijn bedrog, zoveel gewaardeerde gestaafd door niet meer dan een enkel manuscript. Het Nieuwe Testament is het enige dat steunend op vele pilaren Waar en Geloofwaard is - niets minder dan de Eigen naam van Hem Die Zelf Gods Woord genoemd wordt: Jesus Christus.

Niet alle Apostel- of aanverwante brieven zijn in het Nieuwe Testament opgenomen. Ze zijn simpelweg te onbekend gebleven. Zelfs de briefwissel tussen koning Abgar van Edessa en Jesus uit 30 nC. Eusebius vond hem belangrijk genoeg om te bewaren (*Kerkgeschiedenis* 1.13.5-10). Dat vind ik ook, dus geef ik hem bij deze:

Afschrift van stadhouder Abgars brief aan Jesus, naar Jerusalem gebracht door snelbode Ananias.

Stadhouder Abgar Oechama aan Jesus de goede Redder Die verlichting brengt in het gebied van Jerusalem. Gegroet! Ik heb gehoord van de dingen die Je doet en de genezingen die Je verricht zonder geneesmiddel of kruiden. Men zegt dat Je blinden laat zien, lammen doet lopen, leprozen schoonmaakt, onreine geesten en demonen uitdrijft, wie gekweld worden door chronische ziekte geneest en doden wekt. Ik kom daarom tot de conclusie dat het één van de twee moet zijn: óf Jij bent God Die van de Hemel is afgedaald dat Je deze dingen doet, óf Je bent een Zoon van God. Nu, de reden dat ik schrijf is dat ik Je wil vragen mijn ziekte te komen genezen en bij mij te schuilen. Ik hoor namelijk ook dat Joden kwaadspreken over Je en Je kwaad willen doen. Mijn stad daarentegen is allernederigst. Bovendien devoot en hij heeft ruimte voor ons beide!

Antwoord van Jesus aan stadhouder Abgar via snelbode Ananias.

Je bent een gelukkig mens dat je in Mij gelooft zonder Me gezien te hebben! Zo staat het ook over Me geschreven: Zij die Me gezien hebben geloven niet, maar zij die Me niet zagen geloven en Leven. Wat je schrijven betreft om te komen: Ik moet de dingen afmaken waarvoor Ik hier ben en dan terugkeren naar Mijn Zender. Nadat Ik ben opgenomen zal Ik een van Mijn leerlingen naar je toesturen. Die zal je ziekte genezen en jou en de jouwen Leven bieden.

DE EVANGELIËN

ineengevlochten

1 Johannes' woord vooraf

Het Woord. Het was er vanaf het allereerste begin, bij God. Zelf ook God stond het Woord aan het begin van alles dat bestaat, want alles schiep Hij en niets ontstond vanzelf.¹ En zoals alle Leven komt van het Woord, zo ook het Eeuwige. De mensheid tast daarover in het duister. Daarom kwam Hij naar ons toe door Mens te worden, om ons in te Lichten. Het duister deed er alles aan om dat te verhullen, maar Zijn Licht was te sterk.²

2 Lukas aan Teofilos

‘Hoogedele Teofilos! Velen hebben al opgeschreven wat de ooggetuigen van wat hier op aarde is gebeurd vanaf het begin doorgaven. Nu wil ik hetzelfde doen. Ik zal alles vanaf het begin nagaan en dan precies en op de juiste volgorde voor je op papier zetten. Dan weet je zeker dat wat je gehoord hebt betrouwbaar is. Lukas.’³

3 Johannes' geboorte voorzegt

Er was in koning Herodes' tijd in Judea een priester met de naam Zacharias. Hij en zijn vrouw hadden graag kinderen gehad, maar

1 Net als Paulus in *Hebreeërs 11* kent Johannes de evolutietheorie en onmaskert hij die als onkundig verzinsel.

2 Logos (Woord) was voor Grieken de technische term voor Scheppend beginsel. Als Johannes in Efese gaat preken gebruikt hij de term als insteek voor het Evangelie. Hij brengt er alles in samen: Genesis 1, waar God schept door het Woord dat Jesus is omdat God door Hem alles schiep. Als Schepper van alle Leven is Jesus dat ook van het Eeuwige. Johannes laat het lidwoord voor God regelmatig weg om er een overbepaald lidwoord -een begrip- mee aan te geven: ‘Gód: dé God’.

3 Tussen de regels door bedoelt Lukas Marcus en Matteüs, die niet schreven met het doel van wetenschappelijke accuratesse. Zo is bekend dat Marcus het niet altijd nodig vond de historische chronologie te volgen - hij schreef gewoon Petrus' prediking op. Matteüs geeft een spontane heerlijk leesbare eerste weerslag van Jesus' optreden, wil om die reden wel eens thematisch te werk gaan boven chronologisch en maakt nog wel eens een foutje. Bovenal zijn beide werken eenmanswerken. Wilde getuigenis wetenschappelijk en juridisch steekhoudend zijn, dan moest het op basis van meerdere getuigen. Hoe meer hoe beter, dus Lukas reist ervoor naar Judea om met Marcus en Matteüs' Evangelien in de hand een kostbaar ooggetuigenverslag te schrijven. Teofilos kan gezien zijn titel en de historische context makkelijk Paulus' advocaat geweest zijn. Lukas schrijft voor hem in 60 nC de *Handelingen* en voegt er zijn al in 52 nC geschreven Evangelie aan toe.

het gebeurde niet en inmiddels waren ze te oud. Toen het Zacharias' beurt was om in de tempel reukoffers te brengen zag hij tot zijn grote schrik een engel. "Niet bang zijn," zei de engel. "Je gebed is gehoord: Elisabet gaat een zoon krijgen die je de naam Johannes, de HEER is Genadig, moet geven. Hij mag de HEER aankondigen⁴ en zal veel Israëlieten doen terugkeren naar de HEER Die hun God is." Zacharias kon het niet geloven. Daarom zei de engel: "Ik ben Gabriël die bij Gods troon staat. Wat ik gezegd heb zál gebeuren, maar tot die tijd kun jij niet praten."⁵

4 Jesus' geboorte voorzegt

Daarna ging Gabriël door naar Nazaret in Galilea, waar Maria woonde die verloofd was met Josef. "Gelukkige!" zei de engel. "Een goeie dag voor je, want God heeft je gekozen! Je gaat zwanger raken en een Zoon krijgen Die je Jesus moet noemen. Hij zal Zoon van de Allerhoogste heten en de HEER geeft Hem de troon van Zijn vader David voor Eeuwig!" "Maar..," vroeg Maria, "hoe dan? Ik heb toch geen contact met een man?" "De Heilige Geest komt over je," antwoordde de engel. "Daarom heet de Heilige Die uit je geboren wordt ook Gods Zoon. Voor God is niets onmogelijk!⁶ Je nicht Elisabet die niet zwanger kon raken is ook al zes maanden zwanger." Maria was tegelijk verbouwereerd en blij en vond het goed.

5 Maria bij Elisabet

Maria reisde snel naar Zacharias en Elisabet op het Gebergte van Judea. Elisabet hoorde haar groet en voelde hoe de baby in haar buik opsprong. "O jij hoog geëerde boven alle vrouwen!" riep ze door de Heilige Geest. "En gezegend de baby in je buik!

⁴ Jesus is dus HEER, net als de Genadige HEER.

⁵ *Lukas 1* (Judea, jan 5 vC).

⁶ Judaïsme, Jodendom en Islam houden de Kerk voor dat de Almachtige God geen kind kan krijgen. Dat is dus een contradictio in terminis.

Waar heb ik het aan verdiend dat de moeder van mijn Heer me komt opzoeken?” “Omdat ik zo blij ben!” gilde Maria. “De HEER zag hoe onbelangrijk Zijn dienaar was, maar vanaf nu gaat iedereen me kennen en gelukkig prijzen! De Machtige belooft wie Hem eren! Trotse mensen verwacht Hij, maar Hij verhoogt mensen die niets zijn! Na zo lange tijd denkt Hij vandaag nog steeds aan Israël!” Maria bleef zo’n drie maanden. Daarna ging ze -inmiddels met een zichtbaar buikje- terug naar huis.⁷

6 *Johannes’ geboorte*

Toen Elisabet haar zoon gekregen had en op de achtste dag liet besnijden, wilden ze hem naar zijn vader noemen. “Nee nee,” zei Elisabet, “hij heet Johannes.” Ze keken naar Zacharias en die schreef het ter bevestiging voor hen op. Dat was ook het moment dat hij weer kon praten. Hij loofde de HEER, de God van Israël, en riep profeterend door de Heilige Geest uit: “Hij heeft het vanaf het begin door Zijn profeten beloofd! Hij zet Zijn Machtige in het huis van David! Die zal ons bevrijden van iedereen die ons haat! En jij, kind, jij gaat profeet van de Allerhoogste genoemd worden! Jij gaat voor de HEER uit om Zijn weg te bereiden en Zijn volk te leren dat redding komt door de vergeving van hun zonden!”⁸

7 *Josef komt erachter*

Toen Maria thuiskwam zagen ze dat ze zwanger was. Haar verloofde, Josef, wilde zich aan de Wet houden maar haar niet hoeven aangeven. Hij besloot daarom stilletjes van haar te scheiden. De engel zocht hem op in een droom. “Josef,” zei hij, “neem je vrouw Maria bij je. Ze is zwanger van de Heilige Geest. Noem haar zoon Jesus want Hij gaat Zijn volk redden van de zonden.” Zo kwam uit wat de HEER door de profeet zei: “De maagd krijgt

⁷ *Lukas 1 (jul 5 vC).*

⁸ *Lukas 1 (Judea, okt 5 vC).*

een zoon die je Emmanuël noemt: God onder ons!” Josef luisterde, nam zijn vrouw bij zich en had geen lichamelijk contact met haar tot ze haar eerste zoon gekregen had die hij Jesus noemde.⁹

8 *Jesus' geboorte*

In die tijd beval keizer Augustus dat de hele bevolking ingeschreven moest worden. Dat was een inschrijving zoals toen Quirinius Syrië bestuurde, maar dan eerder. Iedereen moest ervoor naar zijn familiestad. Josef stamde af van David en moest dus van Nazaret in Galilea naar Betlehem in Judea, de stad van David. Zijn zwangere verloofde Maria nam hij mee. Toen ze er waren was het ook tijd om haar kind te krijgen. Ze kreeg haar eerste zoon, deed Hem in doeken en omdat in de herberg zelf geen plek meer was legde ze Hem maar in de voerbak.¹⁰

9 *Jesus' biologische familielijn*

Koning Jesus stamt af van David en Abraham. Abraham kreeg Isaak, Isaak Jakob en Jakob Juda en zijn broers. Juda's achter achter kleinkind Boaz die met Rut trouwde kreeg Obed die de opa was van David. Daarna volgden generaties tot Jakob geboren werd die Josef kreeg, de man van Maria uit wie Jesus is geboren die Christus ofwel Koning wordt genoemd.¹¹

10 *De herders*

Herders die op dat moment in het veld op hun kudde pasten kre-

⁹ *Matteüs 1* (Nazaret, nov 5 vC).

¹⁰ *Lukas 2* (Betlehem, mrt 4 vC). Quirinius' volkstelling van 6 nC is berucht om de volksopstand die erop volgt en het ontstaan van de zelotenbeweging. Augustus' eerdere telling wordt waarschijnlijk in het voorjaar uitgevaardigd zodat Jesus ergens in april/mei geboren zal zijn. Zwanger raakt Maria dan in juli/augustus het jaar ervoor, en de terugreis na drie maanden is dan niet alleen na Elisabets bevalling maar ook om voor het eind van het reisseizoen terug te zijn in Nazaret. Dat in de herberg (zelf) geen plek is geeft aan dat de stal bij de herberg hoort.

¹¹ *Matteüs 1* (Judea, 45 nC). Matteüs geeft een hele lijst en laat een aantal namen weg uit de oudtestamentische lijsten om op 3 x 14 te komen. Gevoeligheid voor mystiek, hoe goed ook bedoeld, zet werkelijkheid naar de eigen hand. Gelukkig laat Matteüs het hierbij, maar het is wel één van de redenen dat Lukas met een waterdicht Evangelie komt. Hoewel Christus (Masjiach, Crestus, Gezalfde) gebruikt wordt voor priester, profeet of koning, staat het door de profetieën in de praktijk voor die laatste. De term geeft aan dat de Davidszoon door God gekozen en aangesteld is. Om Zijn Eeuwige Heerschappij (en Hoogste Rechterschap!) te benadrukken wordt ook het synoniem uit *Daniël* gebruikt: de (Hemel)Mens.

gen plotseling bezoek van een stralende engel van de HEER. “Niet bang zijn,” zei hij. “Ik heb goed nieuws voor jullie en voor heel het volk! Vandaag is in de stad van David de Redder geboren, de Koning, de HEER!¹² Hij ligt in doeken in een voerbak.” Plotseling was er een hele afdeling van de Hemellegers. “Eer aan God in de hoogste Hemel!” zongen ze. “Vrede op aarde, blijdschap voor de Zijnen!” Toen ze weg waren renden de herders naar Betlehem waar ze Maria en Josef en het kindje vonden. Het was het verhaal van hun leven. En Maria onthield alles en koesterde het in haar hart.¹³

11 *Jesus' besnijdenis en afdracht*

Na acht dagen werd het kindje besneden en kreeg het zoals de engel gezegd had de naam Jesus. Toen daarna de tijd van Maria's herstel voor de Wet van Moses voorbij was brachten ze het kind naar Jerusalem om Hem aan de HEER op te dragen. In de Wet van de HEER staat namelijk dat iedere eerstgeboren mannelijke baby Hem gewijd moet worden. Met een gift van een paar tortels of jonge duiven, dus die namen ze ook mee.¹⁴

12 *Simeon*

Er was in Jerusalem een man die Simeon heette. Omdat hij zich vol ontzag voor God aan de Wet hield en de troost voor Israël verwachtte had de Heilige Geest hem gezegd dat hij niet zou sterven voor hij de Koning van de HEER had gezien. De Geest stuurde

12 Het getuigenis van de eerste hoofdstukken van de Evangelien is overduidelijk: Jesus is JHWH ofwel Jihjeh uit het Oude Testament. Jihjeh (HIJ IS) is voor God Zelf Ehjeh (IK BEN). Vandaar dat Jesus tijdens Zijn openbaar optreden voortdurend woord- en toespelingen maakt op Zijn Goddelijke Eigenaam. “Ik Ben..”, “Voor Abraham was, Ben Ik”, “Als jullie niet geloven dat Ik Ben, komen jullie bij God niet binnen”. HEER met hoofdletters is de weergave van JHWH, God Die Zijn volk opzoekt. In feite moet Heer dus overal waar het over Jesus gaat met hoofdletters geschreven worden. Ik doe het alleen hier om je erop attent te maken. Overigens wordt de titel ‘heer’ (eigenaar) in Jesus' tijd ook echt voor slaveneigenaars gebruikt, maar zelfs zoals bij ons als de beleefdheidsvorm ‘mijnheer’.

13 *Lukas 2* (Betlehem, mrt 4 vC). Het is dit licht van de engelen dat de magiërs in het oosten voor een ster aanzien. Dat weet je ook omdat het licht even terugkomt wanneer ze Betlehem aandoen. In de oudheid ziet men niet zelden een direct verband tussen sterren, koningen en engelen - in het Hebreeuws is het woord voor de laatste twee bijna gelijk.

14 *Lukas 2* (Jerusalem, mrt 4 vC). In de vroege Kerk gaat de doopdiscussie alleen over of een baby op de eerste dag gedoopt moet of naar Joods voorbeeld op de achtste - de doop is tenslotte in plaats van de besnijdenis gekomen (*Kolossers 2.11-12*). De afdracht van het eerste kind (= opdragen) geldt alleen voor de oudste, hoort bij de eerstelingenwet als onderdeel van de belastingen en vervangt op geen manier doop of besnijdenis.

hem daarom naar de tempel. En toen de ouders het kindje Jesus binnendroegen nam hij het in zijn armen. “Precies zoals Je beloofd hebt, Heerser!” loofde hij God. “Laat nu Je knecht maar in vrede gaan! Mijn ogen hebben de Redding gezien die Jij in het zicht van alle volken bereidt! Licht om niet-Joden in te lichten en Je volk Israël glans te geven!”¹⁵

13 Profetische woorden

Simeon zegende hen, maar liet Maria ook weten: “Dit kind zal de val en de opstanding van velen in Israël betekenen – een Godsbewijs, maar door velen ontkend. Als hun bedenkingen naar buiten komen zal ook door jouw ziel een zwaard gaan.” Daar in de tempel was ook een profetes, Hanna. Zij was een dochter van Fanuël uit de stam van Aser. Jong getrouwd was ze al na zeven jaar weduwe geworden. Dat bleef ze en inmiddels was ze vierentachtig. Ze diende God dag en nacht in de tempel met vasten en bidden. Ze voegde zich bij het groepje, herkende de HEER en ging het iedereen vertellen die in Jerusalem verzoening kwam zoeken.

14 De magiërs

Er kwamen magiërs¹⁶ in Jerusalem aan, die de stad schokten door te vragen waar de pasgeboren prins was. “We zagen zijn ster vanuit het oosten en komen hem eren,” vertelden ze. Ook aan koning Herodes, die theologen liet halen. “Israëls Messias komt uit Betlehem in Judea,” zeiden die, “dat schrijft de profeet.” Herodes informeerde bij de magiërs wanneer precies de ster straalde en zei: “Ga en laat me weten hoe en wat, want ik wil het kind ook eren.” Onderweg zagen ze verrast hoe het licht weer verscheen en de weg wees. Ze vonden het kind met Zijn moeder, knielden en gaven

¹⁵ *Lukas 2* (Jerusalem, mrt 4 vC). Een groepering als de Essenen verwacht de Messias om wereldheerschappij te krijgen. Een rechtvaardige als Simeon doorziet dat de Messias komt om het Heil van heel de mensheid.

¹⁶ Magiërs waren in feite sterrenkundigen die in Mesopotamië functioneerden als adviseurs van de koningen. Sommigen maakten faam door astronomie te misbruiken als astrologie. Het ging er bij het gewone volk in als koek, wat heeft geleid tot gebruik van de naam magiër voor tovenaars.

goud, wierook en mirre. Maar God zei hen niet naar Herodes terug te gaan.¹⁷

15 *De vlucht naar Egypte*

Toen de magiërs weg waren kwam de engel van de Heer in een droom naar Josef. “Sta op, neem het kind en Zijn moeder en vlucht naar Egypte,” zei hij. “Blijf daar tot ik het zeg, want Herodes wil het kind doden.” Josef stond meteen op, nam het kind en Zijn moeder bij zich en vertrok naar Egypte. Hij bleef er tot Herodes’ dood. Zo kwam uit wat de Heer door de profeet zei: “Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen.”

16 *De kindermoord*

Toen Herodes merkte dat hij door de magiërs bedrogen was, werd hij woest. Hij stuurde troepen om op basis van de tijd die hij van de magiërs gehoord had alle kinderen tot twee jaar oud in Betlehem en omgeving te doden. Daarmee kwam uit wat de profeet Jeremia voorzei: “Gegil klinkt op uit Rama, geweeklaag, gejammer en gekerm. Rachel huilt om haar kinderen en is ontroostbaar want.. ze zijn er niet meer.”¹⁸

17 *Terug naar Galilea*

Na Herodes’ dood zocht de engel van de Heer Josef in Egypte op in een droom. “Word wakker,” zei hij, “neem het kind en Zijn moeder mee naar het land van Israël. Zij die het kind dood wilden zijn overleden.” Josef stond op, nam zijn gezin en reisde terug. Maar toen hij hoorde dat Archelaos koning over Judea was geworden in plaats van zijn vader Herodes werd hij bang. God zei hem daarom in een droom door te reizen naar Galilea. Daar vestigde

17 *Matteüs 2* (Jerusalem, jun 4 vC). Wat de magiërs zien is een engel van het engelenleger dat de herders verschijnt en ze eerder als ster interpreteren.

18 *Matteüs 2* (Betlehem, okt 4 vC). Je kunt er van uitgaan dat Herodes met twee jaar de leeftijdsrange voor de kindermoord ruim neemt.

hij zich in de stad Nazaret. Zo werden de Profeten vervuld die zeggen dat Jesus Nazoreeër zou heten, voldeden ze aan alle dingen van de Wet van de Heer en waren ze weer thuis.¹⁹

18 *De twaalfjarige Jesus*

Het kind groeide en werd wijs en sterk van geest omdat God bij Hem was. Elk jaar reisden Jesus' ouders naar Jerusalem voor het Pascha.²⁰ Zo ook toen Hij twaalf was. Maar toen ze terugreisden was Jesus kwijt. Omdat ze Hem nergens konden vinden moesten ze terug. Pas na drie dagen vonden ze Hem, in de tempel. Hij zat tussen theologen, luisterde en vroeg van alles. Iedereen was verbaasd over wat Hij wist. Maar Zijn moeder zei: "Kind wat doe Je ons aan! Je vader en ik waren zo bezorgd!" "Je weet toch dat Ik met Mijn Vaders zaak bezig moet zijn?" antwoordde Jesus. "Dan weet je toch waar Ik ben?" Ze begrepen niet waar Hij het over had.²¹

19 *Jeugdjaren*

Jesus werd groter en wijzer en steeds meer gewaardeerd door God en mensen. Voor Johannes zorgde God Zelf. Toen hij groter en zijn geest sterker werd bracht hij zijn tijd door in woestijnen, tot aan de dag van zijn verschijning aan Israël.

20 *Johannes' getuigenis*

God ging de woestijn in en stuurde Johannes om uit te gaan en van het Licht te getuigen. Het Licht dat Zich bewoog onder de mensen, maar desondanks en ondanks dat Het de mensheid schiep heeft die Hem niet herkend. Hij kwam naar het Zijne, maar dat wilde Hem niet. Wie dat wel deden gaf Hij macht, macht om kinderen van God te worden. Het scheppende Woord werd Mens en

19 *Matteüs 2, Lukas 2* (Nazaret, mrt 3 vC).

20 Pascha, Pesach of Paasfeest is Hét Feest van de Joden. Met het Pascha zelf wordt het plaatsvervangend offer(lam) bedoeld waardoor je in Gods aanwezigheid mag bestaan (zie *Exodus*). Pascha betekent dan ook letterlijk (aan jou) 'voorbijgaan' (met de straf op je zondigheid). Het is daarom dat Jesus Het (Paas)Lam wordt genoemd en met Pasen stierf.

21 *Lukas 2* (Jerusalem, apr 9 nC).

wandelde onder ons. Wij waren erbij en kunnen getuigen hoezeer Mildheid en volle Waarheid van Hem afstraalden, zoals alleen kan bij de Enige Zoon van de Vader. Johannes, de zes maanden oudere neef van Jesus, zei het met een verwijzing naar Gods Eigenaam zó: “Die na mij komt, Hij Is meer dan ik omdat Hij Was vóór ik bestond.” Moses gaf de Wet. Genade en Waarheid zijn er door Koning Jesus. Niemand zag ooit God. De enige Zoon Die aan tafel zit met de Vader deed ons Hem kennen.²²

21 *Johannes de Doper*

Tiberius' vijftiende jaar. Jesus was een jaar of dertig. Toen kwam voor Johannes de tijd de weg voor zijn Koning te bereiden, terwijl Pontius Pilatus Judea prefecteerde, Herodes Antipas het Overjor-daanse Perea en heidens Galilea beheerste, Filippus gemoedelijk huishield in Iturea en Trachonitis en Hannas en Kajafas hogepriesterden. En daar begint het Goede Nieuws van het Evangelie van Koning Jesus, de Zoon van God. Johannes leerde een doop van verandering om aan de vergeving van zonden deel te krijgen. “Verander, het Hemelrijk komt eraan!” riep de Doper. Hij ging gekleed in kameelhaar, had een leren riem en leefde van sprinkhanen en wilde honing.²³

22 *Johannes' boodschap*

Van overal uit Judea zochten mensen Johannes op. Ze kwamen uit voor hun zonden en lieten zich dopen in de Jordaan. Ook veel Farizeeërs en Sadduceeërs kwamen. Maar waar iedereen bij was

22 *Johannes 1* (Efese, 65 nC). Als Johannes dit schrijft belagen leraars van Gnostiek ('Kennis') en Judaïsme de Kerk. Hij laat er geen twijfel over bestaan: hij en de andere apostelen zijn als Jesus' leerlingen de ooggetuigen, de Kenners. Wat zij getuigen is: Koning Jesus straalde Waarheid en Genade uit zoals alleen God dat doet. De Wet van de Judaïsten en de Kennis van de Gnostici moeten het niet alleen zonder Jesus doen, maar ook nog eens zonder de ooggetuigen. Daarmee is wat ze preken lege onwetendheid.

23 *Matteüs 3, Marcus 1, Lukas 3* (Perea, najaar 27 nC). Een belangrijk tijdanker van Lukas voor historische datering. Tiberius regeert vanaf 14 nC. Zijn 15e jaar is 28 nC - het eerste jaar tellen als 1 zoals men in die tijd doet. Of alternatief 26 nC, want hij regeert al twee jaar met Augustus mee over het Oosten. Drie Paasfeesten ofwel twee jaar later gaat Jesus naar de Hemel terug. Als Jesus' doop in het najaar is, is dat 27 nC. Is die in het voorjaar, dan 28 nC. Hoewel Lukas van Antiochië in het Oosten is, schrijft hij voor Rome en heel de wereld en zal hij niet Tiberius' coregentschap bedoeld hebben.

riep Johannes hen toe: “Adders! Kregen jullie soms een seintje de komende straf te ontlopen? Zorg liever dat je vrucht draagt die bij verandering hoort! En denk maar niet dat je goed zit omdat je kinderen van Abraham bent: God maakt zo nieuwe van deze stenen! De bijl ligt aan de boom! Wie geen goede vrucht opbrengt wordt uitgehakt en in het vuur gegooit! Dus mensen, deel met wie niks heeft! Tolheffers, vraag niet meer dan opgelegd! Soldaten, treiter niet en steel niet! Wees tevreden!”²⁴

23 Johannes over de Messias

Omdat de mensen de Messias verwachtten vroegen ze of Johannes het was. “Ik doop jullie met water zodat jullie je veranderen,” zei hij, “maar Die na mij komt is meer dan ik! Ik ben zelfs niet waard te knielen en Zijn schoenveters los te maken of Zijn schoenen zelfs maar achter Hem aan te dragen. Hij gaat jullie dopen met de Heilige Geest en met vuur! De wan is in Zijn hand en Hij zal ermee huishouden op Zijn dorsvloer! Zijn tarwe verzamelt Hij in Zijn schuur, maar het kaf verbrandt Hij met onblusbaar vuur!” Zo bracht hij de mensen met nog veel meer waarschuwingen het Goede Nieuws.

24 Jesus' doop

In die tijd kwam ook Jesus van Nazaret in Galilea naar de Jordaan om door Johannes gedoopt te worden. Johannes wilde er niets van weten. “Ik moet door Jou gedoopt,” zei hij, “en Jij komt bij mij?” “Laat Me,” zei Jesus. “Dit is hoe we ons houden van de Wet afmaken.” Toen liet hij Hem Zijn gang gaan. Na Zijn doop liep Jesus meteen het water uit. De Hemel ging voor Hem open en Hij

²⁴ *Matteüs 3, Marcus 1, Lukas 3* (Perea, najaar 27 nC). Johannes' eenvoud komt helemaal overeen met Gods aankondiging van de doop met water en Geest in *Ezechiël 36*. Die draait niet om geestelijk worden maar vleselijk, *médemens*, worden. Johannes doopt op de oudtestamentische manier door bespating (*Lukas 16.16, Leviticus 14, Ezechiël 36.25*). De term dopen (doorheen halen of gaan) is bedoeld om de nadruk op wat aan bespating voorafgaat te garanderen: het doorhalen van de hysopkwast door het bloedofferwater. Onderdompeling (ondergang) komt in de geschiedenis voor het eerst voor in de Kerk van Simon de magiër. Zonder kennis van het oudtestamentische doopgebruik zet de uitspraak 'gedoopt in de Jordaan' je ook makkelijk op het verkeerde been. Lees meer hierover in mijn *'Doop in het Hebreëws'*.

zag Gods Heilige Geest in het lichaam van een duif afdalen en op Hem neerstrijken. “Jij bent Mijn lieve Zoon!” klonk het uit de Hemel. “Je maakt Me gelukkig!”²⁵

25 *Jesus' wettige familielijn*

Vol van de Heilige Geest ging Jesus weg van de Jordaan en kon Hij Zijn openbaar optreden beginnen. De Geest stuurde Hem meteen de woestijn in om door de misleider getest te worden. Jesus was toen een jaar of dertig en naar men aannam de zoon van Josef, zoon van Eli, zoon van Mattan, afstammeling van David, van Abraham, van Adam en van God.²⁶

26 *De test in de woestijn*

Veertig dagen at Jesus niets en leefde Hij tussen wilde dieren. Toen Hij honger kreeg kwam de misleider. “Als jij Gods Zoon bent,” zei die, “dan verander je deze steen in brood.” “Er staat dat een mens niet alleen van brood leeft,” zei Jesus, “maar vooral van wat God zegt.” De misleider nam Hem mee naar een berg en liet Hem alle koninkrijken zien. “Dit heb ik te bieden,” zei hij. “Voor Jou, als Je mij aanbidt.” “Weg vijand!” zei Jesus. “Er staat dat je alleen God zult aanbidden!” Toen nam de misleider Hem mee naar Jerusalem. Hij zette Hem op het tempeldak en zei: “Spring, als Je Gods Zoon bent! Er staat dat Hij Zijn engelen stuurt!” “Er staat ook:” zei Jesus, “Test de Heer je God niet uit.” Toen was de misleider uitgepraat.²⁷

25 Perea, voorjaar 28 nC. De Vader zal dit getuigenis drie keer geven. Met Wethouden afmaken (voltooien) bedoelt Jesus dat de Wet bijna vervuld en voldaan is. De Wet zal blijven omdat zonder Wet zonde niet bestaat of strafbaar is (*Roemenen* 3.20, 5.13, 7.8), maar heeft door de Genade op aanname van Jesus' offer (Geloof) strafmatig geen effect meer.

26 *Lukas 3* (Jordaan, voorjaar 28 nC). Het verschil in Jesus' twee familielijnen in de grondtekst begint met de naam van Josefs vader. Eusebius vertelt in zijn Kerkgeschiedenis dat dat komt door een zwagerhuwelijk (denk aan de geschiedenis van Rut en Boaz). Matteüs geeft Josefs biologische vader, Lukas zijn wettige. Dit is het moment dat Jesus weer Goddelijke wonderkracht heeft (*Filippiërs* 2.5-8) en Zijn openbaar optreden dus kan beginnen.

27 *Matteüs 4, Marcus 1, Lukas 4* (Judea, voorjaar 28 nC). Misleider of verwarrar is de betekenis van duivel. Die laat als hoogtepunt zien dat zelfs de tempel onder zijn werkterrein valt. Merk op dat de strijd met de misleider uitgevochten wordt met Bijbelkennis en dat de misleider daarin zelf ook zijn mannetje staat (*Efesers* 6.10-17). Een luidruchtige hint aan ons adres. Let op: bij dit onderwerp altijd *Jakobus* 1.12-15 aanhouden.

27 *Johannes' identiteit*

Toen de Joden priesters en Levieten van Jerusalem naar Bethabara over de Jordaan stuurden waar Johannes doopte om hem te vragen wie hij was, ontkende hij niet dat hij de Koning niet is. “Wie dan?” vroegen ze. “Elia?” “Ook niet,” antwoordde hij. “De profeet dan?” “Nee,” zei hij weer. “Wie dan? Wie zeg je zelf dat je bent?” “Ik ben de stem van de roeper in de woestijn,” zei Johannes. “Bereid de weg voor de HEER!” De mannen die door de Farizeeërs gestuurd waren vroegen: “Waarom doop je dan, als je niet de Koning of Elia of de profeet bent?” “Omdat Hij al onder jullie rondloopt,” zei Johannes. “Jullie kennen Hem niet, maar Hij Is, Die na mij komt maar vóór mij bestond.”²⁸

28 *Johannes introduceert Jesus*

De dag erop zag Johannes Jesus naar zich toe komen. “Kijk,” zei hij, “het Lam van God dat de zonde van de mensheid wegneemt! Hij is het van wie ik zei dat na mij Iemand komt Die groter is dan ik omdat Hij eerder bestond. Om Hém aan Israël bekend te maken sta ik hier en doop ik met water. Ik wist dat ook niet van Hem, maar Hij Die mij stuurde om met water te dopen zei: Op wie je de Geest ziet neerdalen en blijven, Die Is het Die gaat dopen met de Heilige Geest. Ik heb het zien gebeuren en getuig van Hem dat Hij Gods Zoon is!”²⁹

29 *Jesus' eerste volgers*

De volgende dag stond Johannes daar met twee van zijn leerlingen toen hij Jesus zag rondlopen. “Daar gaat het Lam van God!” zei

²⁸ *Johannes 1* (Bethabara, mrt 28 nC).

²⁹ Bedenk dat Johannes Jesus' neef is. Dat hij niet weet dat Jesus de Messias is laat zien dat Jesus Zijn optreden echt pas begint wanneer Hij van de Geest de kracht terugkrijgt die Hij in de Hemel achterliet. Het ontmaskert fantasie evangeliën die Jesus als kind vogeltjes laten kleien om leven in te blazen. Dat de Messias komt als Paaslam weet Johannes dan weer wel, hoewel later zal blijken dat hij de Messias toch echt wel verwacht als legerleider die Israël de wereldmacht brengt. Overigens gaat de term ‘het Lam’ verder terug dan het Paasoffer. Hij verwijst ook naar de Ram waarin God voorziet in plaats van Isaak als offer op de berg Moria, waar ook Jesus geofferd gaat worden. Vandaar dat Abraham de berg noemt: Waar de Heer Zelf zal voorzien (*Genesis 22*).

hij. De twee bedachten zich geen moment en gingen achter Jesus aan. Jesus merkte dat ze Hem volgden en keerde Zich om. “Zoeken jullie wat?” vroeg Hij. “Rabbi, Meester,” vroegen ze, “waar woon Je?” “Kom maar kijken,” zei Hij. Ze gingen mee en bleven die dag bij Hem. Andreas, de broer van Simon, was een van de twee. Die zocht snel zijn broer Simon op en zei: “We hebben de Messias, de Koning gevonden!” Hij bracht hem bij Jesus. Die zag hem en zei: “Simon zoon van Jona, jij gaat Kefas, Rots genoemd worden!”³⁰

30 *Filippos en Natanaël*

Toen Jesus de dag erop terug naar Galilea wilde kwam Hij Filippos tegen. “Ga je mee?” zei Hij. Filippos was net als Andreas en Petrus van Betsaida. Hij zocht Natanaël en zei: “We hebben Hem gevonden! De Messias over Wie Moses en de Profeten schrijven! Het is Jesus Josefsz van Nazaret!” “Kan uit Nazaret iets goeds komen?” spotte Natanaël. Dus zei Filippos: “Kom kijken dan!” Jesus zag Natanaël aan komen lopen en zei: “Kijk, daar hebben we pas een onvervalste Israëliet!” “Ken je mij dan?” vroeg Natanaël. “Voor Filippos je riep zag Ik je al onder de vijgenboom,” zei Jesus. “Rabbi!” riep Natanaël. “Jij bent Gods Zoon, de Koning van Israël!” “Nu al overtuigd?” zei Jesus. “Je gaat nog zoveel groters meemaken!”³¹

30 *Johannes 1* (Bethabara, mrt 28 nC). Als Andreas één van de twee is, zal de schrijver -Johannes- de ander zijn. Johannes noemt deze geschiedenis omdat het bij de andere evangelisten lijkt of de apostelen pas tijdens het vissen worden geroepen. Dat is alleen het startsein voor de zendingsreis, geroepen waren ze al. Kefas is (net als Kajafas) Hebreeuws (zoals Aramees destijds heette) in het Grieks Petros. Beide betekenen Rots/Steen. Omdat Andreas als eerste geroepen werd (Johannes telde als jongen nog niet echt mee) kreeg hij in de vroege Kerk de titel Protókleros, Eerstgeroepene.

31 *Johannes 1* (Perea, mrt 28 nC). Moses en de Profeten is een ander woord voor Bijbel. Onvervalste Israëliet is een parodiëren op Natanaëls spotten met Nazaretters. In plaats van dat Natanaël Jesus' alwetendheid eruit distilleert denkt hij dat het over hem gaat. Geen menselijke zonde is de apostelen vreemd, daar vinden de Evangelisten geen doekjes om: er is maar Eén Naam waar je het van moet hebben: Jesus. Wat de Evangelisten ook herhaaldelijk duidelijk maken is dat men ondanks het heersend monotheïsme wel degelijk weet dat de Bijbel zegt dat Messias Gods Zoon zal zijn. De term Mens(en)zoon komt uit *Daniël 7*: de Hemelmens die Eeuwig Koningschap krijgt. Jesus zet je om je zelfdenken te activeren graag op het verkeerde been. De kenner weet dat Hij met deze term juist níet bedoelt dat Hij maar gewoon mens is. Ik vertaal de term voor ons in het vervolg daarom met Hemelmens.

31 *De bruiloft in Kana*

Drie dagen later was er een bruiloft in Kana in Galilea. Jesus' moeder was er en ook Jesus met Zijn leerlingen. Toen er te weinig wijn bleek hintte Jesus' moeder Hem richting een wonder. "Mevrouw," zei Jesus, "kennen wij elkaar? Het is Mijn tijd nog niet!" Zijn moeder kende Hem goed genoeg en zei tegen de bedienden: "Wat Hij ook zegt, doe het gewoon." Er stonden zes grote watervaten. "Vul ze met water," zei Jesus, "schep eruit en breng het de ceremoniemeester." Toen die het water dat wijn geworden was proefde riep hij de bruidegom: "Iedereen zet eerst goede wijn op tafel en jij doet dat nu pas!" Dat was Jesus' eerste bewijs van Zijn Majesteit. Het maakte dat Zijn leerlingen in Hem geloofden.³²

32 *Het Pascha van 28 nC*

Het Joodse Pascha kwam eraan en Jesus ging naar Jerusalem. In de tempel zag Hij de kooplui, de offerdieren en de geldwisselaars. Hij maakte een zweep, gooide de geldtafels om en dreef alle handelaars de tempel uit. "Maak van Mijn Vaders huis geen markt!" riep Hij. "Welk bewijs lever je dat je dat allemaal zomaar kan doen?" reageerden de Joden. "Breek deze tempel af," zei Jesus, "en Ik zet hem in drie dagen weer op." "Zesenveertig jaar is eraan gebouwd en jij doet het wel even in drie dagen?" schimpten ze. Maar Hij had het over Zijn lichaam. Dat beseften de leerlingen pas na Zijn opstaan, waarmee Hij Zijn woorden en die van de Profeten bewees.³³

32 *Johannes 2* (Kana, mrt 28 nC). Kana was een buurstad van Nazaret. Dat Maria uitgenodigd is kan betekenen dat Josef er niet meer is. Het is mijn tijd nog niet, is -omdat Zijn moeder ook aan het hinten is- een hint richting Zijn openbaar optreden dat onvermijdelijk zal lijden tot Zijn dood. Wat zij -nasst dat Hij nu wonderen kan doen- van Jesus weet, is wat ook *Hebreeërs 1.9* verkondigt: Jesus heeft als instelling de soep nooit zo heet te laten eten als die wordt opgediend.

33 *Johannes 2* (Jerusalem, mrt 28 nC). En Ik zet hem weer op. Merk op dat er soms staat dat de Vader Jesus opwekt en soms dat Hij het Zelf doet. Zesenveertig jaar is een tijdanker. Josefus zegt dat Herodes de bouw begint in zijn 18e jaar (in een eerder werk 15e). Hij regeert vanaf 37 vC. Het 18e jaar is 20 vC (tellen begint in die tijd niet bij 0 maar bij 1). Plus 46 jaar is 27 nC, dus Pasen 28 nC is inderdaad een volle zesenvieftig jaar. Merk ook op dat Jesus dit rustig aan het eind van Zijn bediening nog een keer doet om te laten zien dat er niets veranderd is.

33 *Nikodemos*

Nikodemos, een hoge Farizeeër, ging 's nachts bij Jesus langs. “Je komt van God,” erkende hij, “anders kon Je die wonderen niet doen.” “Bij God kom je als je opnieuw geboren wordt,” zei Jesus, “uit water en Geest.” “Hoe doe je dat?” vroeg Nikodemos. “Jij bent Israëls leraar,” zei Jesus. “Als je het aardse al niet snapt, hoe moet dat dan met het Hemelse? Alleen de Hemelmens kan Zelf naar de Hemel, want Hij komt er vandaan. Maar God houdt zoveel van mensen dat Hij Zijn Enige Zoon voor hen opoffert. Zoals Moses de slang verhoogde moet de Mens verhoogd en zal wie naar Hem opkijkt leven. Maar wie ontkent dat de Mens de Enige Zoon van God is, is al verloren.”³⁴

34 *Johannes over Jesus*

Jesus trok door Judea en doopte. Johannes deed dat in die tijd in Aïnon omdat daar veel water was. “Rabbi,” zeiden zijn leerlingen, “Die waarvan je getuigde doopt ook en ze gaan allemaal naar Hem!” “Ik zei toch dat ik de Koning niet ben?” zei Johannes. “De bruid is van de Bruidegom: ik word er alleen maar blij van als ze naar Hem gaat! Hij moet groter worden, ik kleiner! Hij komt van Boven en staat boven ons allemaal. Wat Hij zegt komt van Daar en wie naar Hem luistert bevestigt dat God in de Bijbel de Waarheid spreekt. Zie de wonderen die Hij door de Geest doet! De Vader gaf Zijn geliefde Zoon alles in handen, inclusief de Verzoening met Hem en het Eeuwige Leven! Dus Geloof!”³⁵

34 *Johannes 3* (Jerusalem, mrt 28 nC). Geloven is letterlijk zeker weten, en van daaruit (door het niet kunnen zien) vertrouwen, aannemen. En hier dus: opkijken naar ofwel jezelf overgeven aan God - elders even simpel omschreven als ‘Wie Zijn Naam aanroept wordt al gered’ (denk aan de roer aan het kruis). Onder welk erkennen? Jesus is duidelijk: dat Hij Gods Zoon is en dus Zelf ook God, Die voor jou de losprijs betaalt. Zelf kom je niet in de Hemel - een technische term voor ‘bij God’. Jesus daalde er zelfs uit af om jou erin te krijgen. Hoe had Nikodemos moeten weten waar Jesus het over heeft? Uit *Ezechiël 36*. Daar worden de tekenen van het Nieuwe Verbond uiteengezet: de dubbele doop (‘beregening!’) en vleselijkheid ofwel medemenselijkheid als Godgewilde Geestelijkheid (!). Je ziet dat Nikodemos niet de enige onwetende is: ook de Kerk is veelal nog onbekend met de betekenis van doop en geestelijkheid. Nikodemos (‘volksheer’) is een Griekse naam. Dat is in Jesus’ tijd heel normaal. Vooral voorname Joden hebben Griekse namen, maar juist daardoor ook gewone Joden: Andreas (‘mannelijk’), Filippus (‘ruiter’, ‘paardengek’), Tomas (‘twijfelaar’, ‘tweeling’).

35 *Johannes 3* (Aïnon, apr 28 nC). Omdat daar veel water was. Het wordt al vroeg in het jaar heet in het Jordaandael en dan verandert de Jordaan bij Bethabara in een ondiepe modderstroom - niet zo passend als het om reiniging gaat. Het maakt

35 *Johannes gevangengezet*

Toen Johannes de Doper deelvorst Herodes bestrafte omdat hij zoveel slechts deed en Herodias, de vrouw van zijn broer Filippus, afpakte, voegde Herodes daar nog aan toe dat hij Johannes in de gevangenis gooide. De Geest drong er bij Jesus op aan terug te gaan naar Galilea, ook omdat de Heer merkte dat de Farizeeërs doorkregen dat Hij meer leerlingen maakte en doopte dan Johannes - hoewel Hij Zelf niet doopte maar Zijn leerlingen. Daarom vertrok Jesus uit Judea en ging Hij terug naar Galilea.³⁶

36 *De Samaritaanse*

Jesus ging door Samaria en maakte een stop bij de Jakobsbron bij Sichar. “Mag ik wat water?” vroeg Hij een Samaritaanse die er kwam putten. Ze aarzelde, want gewoonlijk mijden Joden Samaritanen. “Als je wist wie Ik Ben vroeg je er stromend water voor terug,” zei Jesus. “Nooit meer dorst! En het wordt een bron van binnen van Eeuwig Leven voor anderen.” “Je bent een profeet!” erkende ze toen Hij daarna over haar mannen begon. “Zeg me: moeten we hier aanbidden of in Jerusalem?” “Redding komt via de Joden,” zei Jesus. “Maar God de Vader is Geest en wil dat mensen Hem van binnen aanbidden en écht.” “Ik verwacht de Christus!” zei de vrouw. “Ik Ben het,” zei Jesus. Hij bleef twee dagen en velen geloofden er.³⁷

37 *Het behouden huis*

Bij aankomst in Galilea kreeg Jesus een warm onthaal om de

onderdompeling bijna onmogelijk. Vandaar dat wie de doop door onderdompeling aanhouden Bethabara soms dichterbij het noordelijker gelegen Aïnon plaatsen.

36 *Matteüs 4, Marcus 1, Lukas 3-4, Johannes 4* (Machairoes, apr 28). Deze Herodes is Herodes Antipas die Galilea ('Hoogte', 'Bergland') en Perea ('Overkant') over de Jordaan bezit, waar zijn burcht Machairoes is waar hij Johannes gevangenzet.

37 *Johannes 4* (Sichar, apr 28 nC. Merk de fixatie van de Samaritaanse op bij God horen vanuit Samaria. Sinds Ezra en Nehemia zijn Samaritanen van Jerusalem uitgesloten, waardoor ze alleen Moses' Wet als Bijbel erkennen en aanbidden op Moses' zegenberg Gerizim. Des te bijzonderder is haar Messiasgeloof dat bij de (Joodse) Profeten vandaan komt. Bij Moses is de Gezalfde -voorspellingen rond Juda daargelaten- steeds de Hogepriester. Overigens leert de charismatische Joodse Essener sekte -oorspronkelijk door hogepriesters gesticht- dat de Messias Koning ondergeschikt zal zijn aan de Messias Hogepriester. Met Ik Ben communiceert Jesus dat Hij JHWH is.